

ΥΠΟ ΤΗΝ ΒΑΣΙΛΙΚΗΝ¹ ΔΡΥΝ²

 ΤΑΝ ΠΑΙΔΙΟΝ³ διηρχόμεν⁴ ἐκεῖ πλησίον, ἐπὶ ὄναριου ὀχούμενος,⁵ διὰ νὰ ὑπάγω⁶ νὰ ἀπολαύσω τὰς ἀγροτικές μας πανηγύρεις,⁷ τῶν ἡμερῶν τοῦ Πάσχα, τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ τῆς Πρωτομαγιάς, ἐρρέμβάζον⁸ γλυκὰ μὴ χορταίνων⁹ νὰ θαυμάζω περικαλλές¹⁰ δένδρον, μεμονωμένον, πελώριον, μίαν βασιλικὴν δρῦν. Ὅποῖον μεγαλειῶν εἶχεν!¹¹ Οἱ κλάδοι τῆς χλωρόφαιοι,¹² κατάμεστοι,¹³ κραταιοί.¹⁴ οἱ κλώνές¹⁵ τῆς, γαμψοί¹⁶ ὡς ἡ κατατομῇ¹⁷ τοῦ ἀετοῦ, οὔλοι¹⁸ ὡς ἡ χαιτή

1. βασιλικήν· βασιλικός, -ή, -όν· μεγαλοπρεπής· ἐδῶ, ἀναφέρεται στο συγκεκριμένο εἶδος βελανιδιάς
2. δρῦν· δρῦς, ἡ· βελανιδιά
3. παιδίον, τὸ· παιδί
4. διηρχόμεν (ορ. πρτ. του ρ. διέρχομαι): περνούσα
5. ἐπὶ ὄναριου ὀχούμενος (μτχ. ενεστ. του ρ. ὀχῶμαι): μεταφερόμενος πάνω σε γαίδου-ράκι
6. διὰ νὰ ὑπάγω: για να πάω
7. πανηγύρεις· πανήγυρις, ἡ· πανηγύρι
8. ἐρρέμβάζον (ορ. πρτ. του ρ. ρεμβάζω): ονειροπολούσα
9. μὴ χορταίνων: χωρίς να χορταίνω
10. περικαλλές· περικαλλής, -ές· πανέμορφος
11. ὅποῖον μεγαλειῶν εἶχεν!: πόσο μεγαλόπρεπο ἦταν!
12. χλωρόφαιοι· χλωρόφαιος, -ον· σκούρος πράσινος
13. κατάμεστοι· κατάμεστος, -η, -ον· γεμάτος
14. κραταιοί· κραταίος, -ά, -όν· δυνατός
15. κλώνες· κλών, ὁ· κλωνάρι
16. γαμψοί· γαμψός, -ή, -όν· κυρτός
17. κατατομῇ, ἡ· προφίλ
18. οὔλοι· οὔλος, -η, -ον· σγουρός

τοῦ λέοντος, προεῖχον¹⁹ ἀναδεδημένοι,²⁰ εἰς βασιλικά στέμματα. Καὶ ἦτον²¹ ἐκείνη ἀνασσα²² τοῦ δρυμοῦ,²³ δέσποινα²⁴ ἀγρίας καλλονῆς, βασίλισσα τῆς δρόσου...

Ἄπο τὰ φύλλα της ἐστάλαξε κ' ἔρρεεν ὀλόγουρά της «μάννα²⁵ ζωῆς, δρόσος²⁶ γλυκασμοῦ,²⁷ μέλι τὸ ἐκ πέτρας²⁸». Ἐθαλπον²⁹ οἱ ζωηφόροι³⁰ ὅποι³¹ της ἔρωτα θείας³² ἀκμῆς,³³ κ' ἔπνεεν³⁴ ἡ θεσπεσία φυλλάς³⁵ της ἕμερον³⁶ τρυφῆς³⁷ ἀκηράτου.³⁸ Καὶ ἡ κορυφή της βαθύκομος³⁹ ἠγείρετο⁴⁰ ὡς στέμμα παρθενικόν, διάδημα⁴¹ θεῖον.

Ἡσθανόμην⁴² ἄφατον⁴³ συγκίνησιν νὰ θεωρῶ⁴⁴ τὸ μεγαλοπρεπὲς ἐκειῖνο

-
19. προεῖχον (ορ. πρτ. του ρ. προέχω): προεξείχαν
 20. ἀναδεδημένοι (μτχ. πρκ. του ρ. ἀναδοῦμαι): δεμένοι προς τα πάνω
 21. ἦτον (ορ. πρτ. του ρ. εἶμι): ἦταν
 22. ἀνασσα, ἡ: βασίλισσα
 23. δρυμοῦ· δρυμός, ὁ: δάσος βελανιδιών
 24. δέσποινα, ἡ: ἀφέντρα
 25. μάννα, τὸ: τροφή που ἐρίξε ο Θεός στους Εβραίους, ὅταν διέσχιζαν την ἔρημο· ἐδὼ χρησιμοποιεῖται μεταφορικά για να τονίσει την πολύτιμη δροσιά που στάλαξε στα φύλλα της βελανιδιάς
 26. δρόσος, ἡ: δροσιά
 27. γλυκασμοῦ· γλυκασμός, ὁ: ἀπόλαυση
 28. τὸ ἐκ πέτρας: που πηγάζει ἀπὸ την πέτρα
 29. ἔθαλπον (ορ. πρτ. του ρ. θάλπω): διέγειραν, ἐρέθιζαν
 30. ζωηφόροι· ζωηφόρος, -ον: που δίνει ζωή
 31. ὅποι· ὀπός, ὁ: γαλακτώδης χυμός
 32. θείας· θεῖος, -α, -ον: ἔξοχος, ἐξάιρετος
 33. θείας ἀκμῆς· ἔξοχης ἀνάπτυξης· ἀκμή, ἡ: μέγιστη ἀνάπτυξη φυσικῶν και πνευματικῶν δυνάμεων
 34. ἔπνεεν (ορ. πρτ. του ρ. πνέω): ἐνέπνεε
 35. φυλλάς, ἡ: φύλλωμα
 36. ἕμερον· ἕμερος, ὁ: πόθος
 37. τρυφῆς· τρυφή, ἡ: ἀπαλότητα, καλοπέραση, ἀπόλαυση
 38. ἀκηράτου· ἀκήρατος, -ον: ἀνόθευτος, ἀγνός
 39. βαθύκομος· βαθύκομος, -ον: που ἔχει πυκνὸ φύλλωμα
 40. ἠγείρετο (ορ. πρτ. του ρ. ἐγείρομαι): υψωνόταν
 41. διάδημα, τὸ: ταινία ἢ στεφάνι ἀπὸ πολύτιμα μέταλλα και πετράδια
 42. ἠσθανόμην (ορ. πρτ. του ρ. αἰσθάνομαι): αἰσθανόμουν
 43. ἄφατον· ἄφατος, -ον: που δεν μπορεί να εἰπωθεῖ
 44. νὰ θεωρῶ: να κοιτάζω

δένδρον. Ἐφάνταζεν⁴⁵ εἰς τὸ ὄμμα,⁴⁶ ἔμελπεν⁴⁷ εἰς τὸ οὖς,⁴⁸ ἐψιθύριζεν εἰς τὴν ψυχὴν φθόγγους⁴⁹ ἄρρητου⁵⁰ γοητείας. Οἱ κλῶνες, οἱ ῥάμνοι,⁵¹ τὸ φύλλωμά της, εἰς τοῦ ἀνέμου τὴν σείσιν,⁵² ἐφαίνοντο ὡς νὰ ψάλλωσι μέλος ψαλμικόν,⁵³ τὸ «Ὡς ἐμεγαλύνθη». Μ' ἔθελγε,⁵⁴ μ' ἐκήλει,⁵⁵ μ' ἐκάλει ἐγγύς⁵⁶ της. Ἐπόθουν νὰ πηδῆσω ἀπὸ τοῦ ὑποζυγίου,⁵⁷ νὰ τρέξω πλησίον της, νὰ τὴν ἀπολαύσω· νὰ περιπτυχθῶ⁵⁸ τὸν κορμόν της, ὅστις θὰ ἦτον ἀγκάλιασμα⁵⁹ διὰ πέντε παιδιὰ ὡς ἐμέ, καὶ νὰ τὸν φιλήσω. Νὰ προσπαθῆσω ν' ἀναρριχηθῶ⁶⁰ εἰς τὸ πελώριον στέλεχος,⁶¹ τὸ ἄδρον⁶² καὶ ἀμαυρόν,⁶³ ν' ἀναβῶ εἰς τὸ σταύρωμα⁶⁴ τῶν κλάδων της, ν' ἀνέλθω εἰς τοὺς κλῶνας, νὰ ὑψωθῶ εἰς τοὺς ἀκραίμονας...⁶⁵ Καὶ ἂν δὲν μ' ἐδέχετο, καὶ ἂν μ' ἀπέβαλλεν ἀπὸ τὸ σῶμά της καὶ μ' ἔριπτε κάτω, ἄς ἔπιπτον⁶⁶ νὰ κυλισθῶ⁶⁷ εἰς τὴν χλόην της, νὰ στεγασθῶ

45. ἐφάνταζεν (ορ. πρτ. του ρ. φαντάζω): προκαλούσε ζωηρὴ εντύπωση

46. ὄμμα, τὸ: μάτι

47. ἔμελπεν (ορ. πρτ. του ρ. μέλπω): ψάλλω· ἐδῶ, ἀναφέρεται στους ἤχους του ἀέρα καθὼς διέσχισε τα φύλλα του δέντρου

48. οὖς, τὸ: αὐτί

49. φθόγγους· φθόγγος, ὁ: ἦχος, λέξη

50. ἄρρητον· ἄρρητος, -ον: που δεν μπορεῖ νὰ εἰπωθεῖ, ἀνεπίπτως

51. ῥάμνοι, οἱ: πριονωτά φύλλα

52. σείσιν· σείσις, ἡ: κούνημα

53. μέλος ψαλμικόν: τραγούδι που θυμίζει ψαλμό

54. ἔθελγε (ορ. πρτ. του ρ. θέλω): μάγευε, γοήτευε

55. ἐκήλει (ορ. πρτ. του ρ. κηλῶ): μάγευε, γοήτευε

56. ἐγγύς: κοντά

57. ὑποζυγίου· ὑποζύγιον, τὸ: ζῶο που χρησιμοποιεῖται για τὴ μεταφορὰ φορτίων

58. νὰ περιπτυχθῶ (υποτ. παθ. αορ. του ρ. περιπτύσσομαι): νὰ ἀγκαλιάσω

59. ἀγκάλιασμα, τὸ: ὅ,τι χωράει στὴν ἀγκαλιά κάποιου (στο σημεῖο αὐτὸ ἐπισημαίνει ὅτι θὰ χρειάζονταν πέντε παιδιὰ της ἡλικίας του για νὰ καταφέρουν νὰ ἀγκαλιάσουν τὸν κορμὸ της βελανιδιάς)

60. ν' ἀναρριχηθῶ (υποτ. παθ. αορ. του ρ. ἀναρριχῶμαι): νὰ σκαρφαλώσω

61. στέλεχος, τὸ: κορμὸς δέντρου

62. ἄδρον· ἄδρος, -ά, -όν: πυκνός, παχύς· ἐδῶ, πελώριος

63. ἀμαυρόν· ἀμαυρός, -ά, -όν: που δε λάμπει, σκουρόχρωμος

64. σταύρωμα, τὸ: τὸ σημεῖο που διασταυρώνονται τα κλαδιά

65. ἀκραίμονας· ἀκραίμων, ὁ: ἀκράιο κλαδί

66. ἔπιπτον (ορ. πρτ. του ρ. πίπτω): ἔπεφτα

67. νὰ κυλισθῶ (υποτ. παθ. αορ. του ρ. κυλίομαι): νὰ κυλιστώ

ὑπὸ τὴν σκιάν της, ὑπὸ τὰ ἀετώματα τῶν κλώνων της, τὰ ὅμοια μὲ στέμματα Δαυὶδ θεολήπτου.⁶⁸

Ἐπόθουν,⁶⁹ ἀλλ' ἡ συνοδία τῶν οἰκειῶν μου, μεθ' ὧν⁷⁰ ἐτέλουν⁷¹ τὰς ἐκδρομὰς ἐκείνας ἀνὰ τὰ ὄρη, δὲν θὰ ἤθελε νὰ μοι⁷² τὸ ἐπιτρέψῃ. Καὶ μίαν χρονίαν, ἦτο κατὰ τὰς ἐορτὰς τοῦ σωτηρίου ἔτους⁷³ 186..., καθὼς εἴχομεν διέλθῃ⁷⁴ πλησίον τοῦ δένδρου, ἐφθάσαμεν εἰς τὸ Μέγα Μανδρί· – ἦτο δὲ τὸ Μέγα Μανδρί μικρὸς συνοικισμὸς, θερινὸν σκῆνωμα⁷⁵ τῶν βοσκῶν τοῦ τόπου. Ἐγκατοίκουν ἐκεῖ ἐπτὰ ἢ οὐκὼ οἰκογένειαι ἀγροτῶν. Δύο ἐκ τῶν οἰκογενειῶν τούτων συνεδέοντο πρὸς τοὺς γονεῖς μου διὰ δεσμῶν βαπτίσματος, κολληγοσύνης,⁷⁶ κτλ. καὶ ὅλοι ἦσαν φίλοι καὶ συμπατριῶταί μας.

Κατηρχόμεθα⁷⁷ ἐκεῖ συνήθως τὰς ἡμέρας τοῦ Πάσχα, εἶτα⁷⁸ πάλιν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἢ τὴν Πρωτομαγιάν, ἄλλοτε δὲ τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου ἢ τῆς Ἀναλήψεως. Ἐπὶ τερπνοῦ⁷⁹ λόφου ὑπῆρχε τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ὅπου ἐλειτουροῦμεθα.⁸⁰

Ἦγοντο⁸¹ ἐκεῖ χοροὶ καὶ πανηγύρεις· δρόσος καὶ ἀναψυχῇ⁸² καὶ χάρμα⁸³ ἐβασίλευεν. Ἐθύοντο⁸⁴ ἄρνια καὶ ἐρίφια,⁸⁵ καὶ σπονδαὶ⁸⁶ ἐγίνοντο

68. θεολήπτου· θεολήπτος, -ον: που εμπνέεται ἀπὸ το Θεό

69. ἐπόθουν (ορ. πρτ. του ρ. ποθῶ): ποθούσα

70. μεθ' ὧν: μαζί με τους οποίους

71. ἐτέλουν (ορ. πρτ. του ρ. τελῶ): πραγματοποιοῦσα

72. μοι: μου

73. τοῦ σωτηρίου ἔτους: αναφέρεται στη συνήθεια νὰ υπολογίζονται τὰ ἔτη με βάση τὴ γέννηση τοῦ Χριστοῦ (Σωτήρα)

74. εἴχομεν διέλθῃ (ορ. υπερσ. του ρ. διέρχομαι): εἴχαμε περάσει

75. σκῆνωμα, τὸ: κατοικία

76. κολληγοσύνης· κολληγοσύνη, ἡ: συνεταιρισμὸς

77. κατηρχόμεθα (ορ. πρτ. του ρ. κατέρχομαι): κατεβαίναμε

78. εἶτα: ἐπειτα

79. τερπνοῦ· τερπνός, -ή, -όν: ὁμορφος, που προκαλεῖ ευχαρίστηση

80. ἐλειτουροῦμεθα (ορ. πρτ. του ρ. λειτουροῦμαι): ἐκκλησιαζόμεσταν

81. ἦγοντο (ορ. πρτ. του ρ. ἄγομαι): διεξάγονταν

82. ἀναψυχῇ, ἡ: ψυχαγωγία, ξεκούραση

83. χάρμα, τὸ: χαρά, ευφροσύνη

84. ἐθύοντο (ορ. πρτ. του ρ. θύω): θυσιάζονταν, σφάζονταν

85. ἐρίφια· ἐρίφιον, τὸ: κατσίκι

86. σπονδαὶ· σπονδή, ἡ: προσφορά

πυροξάνθου⁸⁷ άνθοσμίου.⁸⁸ Ἐτελοῦντο⁸⁹ ἀγῶνες ἀμίλλης,⁹⁰ δισκοβολία και ἄλματα. Ἐπληττε⁹¹ τὰς πραείας⁹² ἡχοῦς⁹³ ὁ φθόγγος τοῦ αὐλοῦ και τῆς λύρας,⁹⁴ συνοδεῦων τὸ ἔρρυθμον⁹⁵ βῆμα τῶν παρθένων πρὸς κύκλιον⁹⁶ χορόν. Καὶ ξανθαί, ἐρυθρόπεπλοι⁹⁷ βοσκοποῦλαι ἐπήδων,⁹⁸ ἐπέτων,⁹⁹ ἐκελάδουν.¹⁰⁰

Καθὼς εἶχομεν φθάσει ἐκεῖ, τὴν χρονιὰν ἐκείνην, μὲ εἶχε κυριεύσει ζωηρότερον¹⁰¹ ἢ ἐντύπωσις¹⁰² ἢ μαγικὴ τῆς δρυός. Διηρχόμεθα¹⁰³ ἐκάστοτε¹⁰⁴ οὐχὶ μακρὰν τοῦ δένδρου,¹⁰⁵ ἀπέχοντος¹⁰⁶ ἡμισείας ὥρας ὁδὸν ἀπὸ τὸ Μέγα Μανδρί. Ὁ δρόμος μας ἦτον ἐπὶ τῆς κλιτύος,¹⁰⁷ ὀλίγον ὑψηλότερον τῆς θέσεως ὅπου ἴστατο τὸ δένδρον, ἔτεμνε¹⁰⁸ δὲ πλαγίως τὸ βουνόν... και ἡ δρυς ἢ μαγικὴ, καθὼς ἐξηκολούθουν¹⁰⁹ νὰ τὴν βλέ-

87. πυροξάνθου· πυροξάνθος, -ον: που συνδυάζει το κόκκινο και το ξανθὸ χρώμα

88. άνθοσμίου· άνθοσμία, ὁ: κρασί μοςχάτο

89. ἐτελοῦντο (ορ. πρτ. του ρ. τελοῦμαι): τελούνταν

90. ἀμίλλης· ἀμίλλα, ἡ: συναγωνισμός

91. ἐπληττε (ορ. πρτ. του ρ. πλήττω): χτυπῶ, εγείρω, σηκώνω

92. πραείας· πραῦς, -εῖα, -ύ: ἡπιος, μαλακός, ἥρεμος

93. ἡχοῦς· ἡχώ, ἡ: ἀντίλαλος

94. ἐπληττε τὰς πραείας ἡχοῦς ὁ φθόγγος τοῦ αὐλοῦ και τῆς λύρας: η μουσικὴ του αὐλοῦ και της λύρας ζυπνοῦσε (ξεσήκωνε) τον ἥρεμο (κοιμισμένο) ἀντίλαλο

95. ἔρρυθμον· ἔρρυθμος, -ον: ρυθμικός

96. κύκλιον· κύκλιος, -ον: κυκλικός

97. ἐρυθρόπεπλοι· ἐρυθρόπεπλος, -ον: που φορᾷ κόκκινο πέπλο

98. ἐπήδων (ορ. πρτ. του ρ. πηδῶ): τινάζονταν με ρυθμικὸ τρόπο

99. ἐπέτων (ορ. πρτ. του ρ. πετῶ): ἀναπηδούσαν

100. ἐκελάδουν (ορ. πρτ. του ρ. κελαδῶ): κελαηδούσαν, τραγουδούσαν

101. ζωηρότερον: ἐντονότερα

102. ἐντύπωσις, ἡ: ἐντονη αἴσθηση στη μνήμη

103. διηρχόμεθα (ορ. πρτ. του ρ. διέρχομαι): περνούσαμε

104. ἐκάστοτε: κάθε φορά

105. οὐχὶ μακρὰν τοῦ δένδρου: σε μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ το δέντρο, κοντὰ στο δέντρο

106. ἀπέχοντος (μτχ. ἐνεστ. του ρ. ἀπέχω): το οποίο ἀπέχει

107. ἐπὶ τῆς κλιτύος: πάνω στη βουνοπλαγιά

108. ἔτεμνε (ορ. πρτ. του ρ. τέμνω): διέσχιζε

109. ἐξηκολούθουν (ορ. πρτ. του ρ. ἐξακολουθῶ): ἐξακολουθούσαν

πω ἐπὶ ἱκανὴν¹¹⁰ ὥραν, μὲ ἐγοήτευε καὶ μὲ ἐκάλει, ὡς νὰ ἦτο πλάσμα ἔμψυχον,¹¹¹ κόρη παρθενικὴ τοῦ βουνοῦ.

Κατὰ τὰς ποικίλας¹¹² κυμάνσεις¹¹³ τῆς ὁδοῦ, σύμφωνα μὲ τὰ κοιλώματα¹¹⁴ ἢ τὰς προεξοχὰς τοῦ ἐδάφους, καὶ κατὰ τὰς κινήσεις τοῦ ὄναριου τὰς ἰδιοτρόπους¹¹⁵ καὶ πείσμονας¹¹⁶ – καθὼς ἐξάνοιγα¹¹⁷ τὸ πρῶτον τὴν δρῦν, καθόσον¹¹⁸ ἐπλησίαζα ἢ ἀπεμακρυνόμην ἀπ’ αὐτῆς, τόσας θέας,¹¹⁹ ἀπόψεις¹²⁰ καὶ φάσεις¹²¹ ἐλάμβανε τὸ δένδρον. Ἐκ πλαγίου¹²² καὶ μακρόθεν εἶχεν ὄψιν λιγυρᾶς¹²³ χάριτος· ἐγγύθεν¹²⁴ καὶ κατὰ μέτωπον,¹²⁵ προέκυπτεν¹²⁶ ὅλη μεστὴ¹²⁷ καὶ ἀμφιλαφής,¹²⁸ βαθύχλωρος,¹²⁹ ἐπιβάλλουσα¹³⁰ ὡς νύμφη.

“Ὀλην τὴν νύκτα, κοιμώμενος καὶ ἀγρυπνῶν,¹³¹ ὠνειρευόμην¹³² τὴν δρῦν, τὴν θεσπεσίαν καὶ ὑψηλὴν... Τὴν πρωΐαν ἐκείνην τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, καθὼς εἶχεν εὐωδιάσει ὁ ναῖσκος ἀπὸ δάφνας καὶ λιβανω-

110. ἱκανὴν· ἱκανός, -ή, -όν: αρκετός

111. ἔμψυχον· ἔμψυχος, -ον: ζωντανός

112. ποικίλας· ποικίλος, -ή, -ον: διάφορος

113. κυμάνσεις· κύμανσις, ἡ: καμπύλη, κυματοειδῆς κίνηση

114. κοιλώματα· κοίλωμα, τὸ: βαθύλωμα

115. ἰδιοτρόπους· ἰδιότροπος, -ον: δύστροπος

116. πείσμονας· πείσμων, -ον: πεισματάρικος

117. ἐξάνοιγα (ορ. πρτ. του ρ. ξανοίγω): παρατηρούσα ἀπὸ ἀπόστασι

118. καθόσον: ὅσο

119. θέας· θέα, ἡ: εικόνα

120. ἀπόψεις· ἄποψις, ἡ: θέα

121. φάσεις· φάσις, ἡ: ὄψη

122. ἐκ πλαγίου: ἀπὸ το πλάι

123. λιγυρᾶς· λιγυρός, -ά, -όν: μελωδικός

124. ἐγγύθεν: ἀπὸ κοντὰ

125. κατὰ μέτωπον: ἀπὸ μπροστά

126. προέκυπτεν (ορ. πρτ. του ρ. προκύπτω): ἐσκυβε πρὸς τα εμπρός, πρόβαλλε

127. μεστὴ: γεμάτῃ· ἐδώ, γεροδεμένη

128. ἀμφιλαφής· ἀμφιλαφής, -ές: πλούσιος, που ἔχει πυκνὸ φύλλωμα, πυκνὰ κλαδιά, υπερμεγέθης

129. βαθύχλωρος· βαθύχλωρος, -ον: σκούρος πράσινος, καταπράσινος

130. ἐπιβάλλουσα (μτχ. ενεστ. του ρ. ἐπιβάλλω): που ἐπιβάλλοταν

131. κοιμώμενος καὶ ἀγρυπνῶν: (καθὼς βρισκόμουν) μεταξὺ ὕπνου καὶ ζύπνου

132. ὠνειρευόμην (ορ. πρτ. του ρ. ὠνειρεύομαι): ονειρεύομουν

τίδας,¹³³ καὶ εἶχε κρουσθῆ¹³⁴ τρελλὰ ἀπὸ παιδικὰς χεῖρας ὁ μικρὸς κώδων ὁ ὑπεράνω τοῦ γείσου¹³⁵ τῆς στέγης τῆς πλακοσκεποῦς,¹³⁶ χαιρετίζων¹³⁷ τὸ «Ἀνάστα ὁ Θεός», τὸ ὁποῖον ἔψαλλεν ὁ παπᾶς ραίνων¹³⁸ τοὺς πιστοὺς μὲ πέταλα ῥόδων¹³⁹ καὶ ἴων...¹⁴⁰ εἶτα, πρὶν ἀπολύση¹⁴¹ ἡ λειτουργία, ἐγὼ ἔγεινα¹⁴² ἄφαντος.

Διὰ πλαγίου, κρυφοῦ δρομίσκου τὸν ὁποῖον εἶχον ἀνακαλύψει τὴν προτεραίαν,¹⁴³ ἤρχισα νὰ ἀνέρχωμαι¹⁴⁴ τὴν ῥάχιν τοῦ βουνοῦ... διευθυνόμενος¹⁴⁵ πρὸς τὸ μέρος ὅπου εὕρισκετο ἡ βασιλικὴ δρυς. Ἐπίστευον ὅτι ἐγνώριζα καλὰ τὸν δρόμον.

Ἦτον ὅλη ἡ ὁδὸς ἀνωφερής,¹⁴⁶ κ' ἐγὼ ἔτρεχον, ἔτρεχον διὰ νὰ φθάσω ταχέως, ν' ἀσπασθῶ¹⁴⁷ τὴν ἐρωμένην μου –ἐπειδὴ ἡ δρυς ὑπῆρξεν ἡ πρώτη παιδικὴ μου ἐρωμένη– καὶ ταχέως πάλιν νὰ ἐπιστρέψω· φανταζόμενος ὅτι ἡ ἀπουσία μου τότε δὲν θὰ παρετηρεῖτο,¹⁴⁸ καὶ δὲν θὰ εἶχον ν' ἀκούσω¹⁴⁹ ἐπιπλήξεις¹⁵⁰ ἀπὸ τοὺς οἰκείους.

Πρὸ ἐμοῦ¹⁵¹ εἶχον ἀναχωρήσει ἀπὸ τὸ ποιμενικὸν¹⁵² σκῆνωμα ὀλίγοι

133. λιβανωτίδας· λιβανωτίς, ἡ: λιβάνι

134. εἶχε κρουσθῆ (ορ. υπερσ. του ρ. κρούομαι): εἶχε χτυπηθεῖ

135. ὁ ὑπεράνω τοῦ γείσου: που βρισκόταν πάνω ἀπὸ το γείσο· γείσο, τὸ: το τμήμα της στέγης που ἐξέχει ἀπὸ τους τοίχους

136. πλακοσκεποῦς· πλακοσκεπής, -ές: σκεπασμένος με πλάκες

137. χαιρετίζων (μτχ. ενεστ. του ρ. χαιρετίζω): χαιρετίζοντας

138. ραίνων (μτχ. ενεστ. του ρ. ραίνω): σκορπίζοντας ἐπάνω τους

139. ῥόδων· ῥόδο, τὸ: τριαντάφυλλο

140. ἴων· ἴον, τὸ: μενεξές

141. πρὶν ἀπολύση: πρὶν σχολάσει, πρὶν τελειώσει

142. ἔγεινα (ορ. αορ. του ρ. γίνομαι): ἐγίνα

143. τὴν προτεραίαν: τὴν προηγούμενη μέρα

144. νὰ ἀνέρχωμαι (υποτ. ενεστ. του ρ. ἀνέρχομαι): νὰ ανεβαίνω

145. διευθυνόμενος (μτχ. ενεστ. του ρ. διευθύνομαι): κατευθύνομενος

146. ἀνωφερής· ἀνωφερής, -ές: ανηφορικός

147. ν' ἀσπασθῶ (υποτ. παθητ. αορ. του ρ. ἀσπάζομαι): (για) νὰ φιλήσω

148. δὲν θὰ παρετηρεῖτο: δε θα γινόταν αντιληπτὴ

149. δὲν θὰ εἶχον ν' ἀκούσω: δε θα χρειάζοταν νὰ ἀκούσω

150. ἐπιπλήξεις· ἐπιπλήξις, ἡ: αυστηρὴ παρατήρηση

151. πρὸ ἐμοῦ: πρὶν ἀπὸ μένα

152. ποιμενικὸν· ποιμενικός, -ή, -όν: που ἀνήκει στους βοσκούς

ἐκ τῆς τάξεως¹⁵³ τῶν βοσκῶν, ἀπερχόμενοι¹⁵⁴ εἰς τὴν πολίχνην,¹⁵⁵ διὰ νὰ κομίσωσιν¹⁵⁶ ἀρνία καὶ τυρίον εἰς τοὺς κολλήγας, ἀποφέρωσι¹⁵⁷ δὲ ἄλλα ὀψώνια¹⁵⁸ ἐκ τῆς πόλεως. Οὗτοι θὰ ἐπέστρεφον πρὸς ἐσπέραν,¹⁵⁹ καὶ δὲν ἦτο πιθανὸν νὰ συναντήσω τινὰς καθ' ὁδόν. Πλὴν παρ' ἐλπίδα¹⁶⁰ εἶδον μακρόθεν ἄλλους ἐρχομένους πρὸς τὰ ἐδῶ, ἐν συνοδίᾳ¹⁶¹ γυναικῶν καὶ παιδῶν καὶ ὑποζυγίων· οὗτοι ἤρχοντο ἐκ τῆς πόλεως διὰ νὰ συνορτάσωσιν ἐν τῇ ἐξοχῇ πλησίον τῶν συγγενῶν των,¹⁶² τῶν βοσκῶν.

Πάραυτα¹⁶³ ἐξετράπην¹⁶⁴ τῆς ὁδοῦ, κ' ἔσπευσα νὰ κρυβῶ¹⁶⁵ ὄπισθεν πυκνῶν θάμνων.¹⁶⁶ Οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι ἂν μὲ συνήντων,¹⁶⁷ μεμονωμένον,¹⁶⁸ μακρὰν τῶν γονέων μου, πορευόμενον ἄγνωστον ποῦ, θὰ ἐπαρξενεύοντο, καὶ ἂν δὲν μ' ἐπειθον νὰ κατέλθω μετ' αὐτῶν εὐθύς ὀπίσω, ἐξ ἄπαντος¹⁶⁹ θὰ μὲ κατήγγελλον¹⁷⁰ εἰς τοὺς γονεῖς μου, τοὺς ὁποίους θὰ εὔρισκον κάτω εἰς τὸ Μέγα Μανδρί. Ἡμῶν¹⁷¹ ἕνδεκα ἐτῶν παιδίον.

Ἐκεῖνοι ταχέως ἀντιπαρῆλθον,¹⁷² κ' ἐγὼ ἀνέλαβα¹⁷³ τὸν δρόμον μου,

153. ἐκ τῆς τάξεως: ἀπὸ τὴν ομάδα

154. ἀπερχόμενοι (μτχ. ενεστ. του ρ. ἀπέρχομαι): φεύγοντας, με προορισμό

155. πολίχνην: πολίχνη, ἡ: μικρὴ πόλη

156. νὰ κομίσωσιν (υποτ. αορ. του ρ. κομίζω): νὰ μεταφέρουν, νὰ πάνε

157. ἀποφέρωσι (υποτ. ενεστ. του ρ. ἀποφέρω): νὰ φέρουν

158. ὀψώνια: ὀψώνιον, τὸ: οτιδήποτε ψωνίζει κανεὶς

159. πρὸς ἐσπέραν: κατὰ το βράδυ

160. παρ' ἐλπίδα: ἀνέλπιστα, χωρὶς νὰ το περιμένει κανεὶς

161. ἐν συνοδίᾳ: με τὴ συνοδεία

162. πλησίον τῶν συγγενῶν των: κοντὰ στους συγγενεῖς τους

163. πάραυτα: εὐθύς ἀμέσως

164. ἐξετράπην (ορ. παθ. αορ. β' του ρ. ἐκτρέπομαι): βγήκα ἀπὸ τὴν ἀρχικὴ μου θέση

165. νὰ κρυβῶ (ορ. παθ. αορ. β' του ρ. κρύβομαι): νὰ κρυφτώ

166. ὄπισθεν πυκνῶν θάμνων: πίσω ἀπὸ πυκνοὺς θάμνους

167. συνήντων (ορ. πρτ. του ρ. συναντῶ): συναντούσαν

168. μεμονωμένον (μτχ. πρκ. του ρ. μονώνομαι): μόνο μου

169. ἐξ ἄπαντος: οπωσδήποτε

170. κατήγγελλον (ορ. πρτ. του ρ. καταγγέλλω): κατέδιδαν, μαρτυρούσαν

171. ἡμῶν (ορ. πρτ. του ρ. εἶμαι): ἡμῶν

172. ἀντιπαρῆλθον (ορ. αορ. β' του ρ. ἀντιπαρέρχομαι): προσπέρασαν

173. ἀνέλαβα (ορ. αορ. β' του ρ. ἀναλαμβάνω): ξαναπήρα

ἀλλὰ μετ' ὀλίγον τὸν ἔχασα. Εἰς ἓν¹⁷⁴ σταυροδρόμιον ὅπου ἔφθασα, ἐπῆρα τὸν δρόμον ἀριστερά, τὸν ὑψηλότερον, καὶ ἀσθμαίνων¹⁷⁵ ἔφθασα εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ βουνοῦ. Πλὴν ἡ μεγάλη δρῦς ὑπῆρξεν εὐεργέτις μου καὶ κηδεμών μου. Αὕτη μ' ἐξήγαγεν ἐκ τῆς ἀπάτης,¹⁷⁶ ἐφαίνετο δὲ ὡς νὰ μοὶ ἔνευε¹⁷⁷ μακρόθεν, καὶ μὲ ὠδήγει¹⁷⁸ νὰ ἔλθω πλησίον της.

Καθὼς τὴν εἶδα χαμηλότερα, δεξιόθεν, ἀρκετὰ μακράν, ἄφησα τὸν δρομίσκον εἰς τὸν ὅποιον ἔτρεχα, καὶ στραφεὶς πρὸς δυσμάς ἤρχισα νὰ κατέρχωμαι,¹⁷⁹ μέσω τῶν ἀγρῶν, ὑπερπηδῶν¹⁸⁰ αἱμασιάς,¹⁸¹ χάνδακας,¹⁸² φραγμοὺς¹⁸³ θάμνων καὶ βάτων,¹⁸⁴ σχίζων τὰς σάρκας μου, αἱμάσσω¹⁸⁵ χεῖρας καὶ πόδας... Τέλος ἔφθασα πλησίον τῆς ποθητῆς νύμφης τῶν δασῶν.

Ἦμην κατάκοπος,¹⁸⁶ κάθιδρος¹⁸⁷ καὶ πνευστιῶν.¹⁸⁸ Ἄμα ἔφθασα, ἐρίφθην ἐπὶ τῆς χλόης, ἐκυλίσθην ἐπάνω εἰς παπαροῦνες καὶ χαμολούλουδα. Ἄλλ' ὅμως ἡσθάνομην κρυφὴν εὐτυχίαν, ὄνειρώδη ἀπόλαυσιν. Ἐρρέμβάζον ἀναβλέπων¹⁸⁹ εἰς τοὺς κλῶνους της τοὺς κραταιούς, καὶ ἡνοιγόκλειον¹⁹⁰ ἡδυπαθῶς¹⁹¹ τὰ χεῖλη εἰς τὴν πνοὴν τῆς αὔρας της, εἰς τὸν θροῦν¹⁹² τῶν φύλλων της. Ἐκατοντάδες πουλιῶν ἀνεπαύοντο εἰς

174. ἓν εἷς, μία, ἓν: ένας

175. ἀσθμαίνων (μτχ. ενεστ. του ρ. ἀσθμαίνω): λαχανιάζοντας

176. μ' ἐξήγαγεν ἐκ τῆς ἀπάτης: με ἔβγαλε ἀπὸ τὴν πλάνη

177. ὡς νὰ μοὶ ἔνευε: σαν νὰ μοὺ ἔκανε νόημα

178. ὠδήγει (ορ. πρτ. του ρ. ὠδηγῶ): οδηγούσε

179. νὰ κατέρχωμαι (υποτ. ενεστ. του ρ. κατέρχομαι): νὰ κατεβαίνω

180. ὑπερπηδῶν (μτχ. ενεστ. του ρ. ὑπερπηδῶ): περπατώντας πάνω ἀπὸ

181. αἱμασιάς· αἱμασιά, ἡ: φράχτης ἀπὸ πέτρες

182. χάνδακας· χάνδαξ, ὁ: μικρὴ τάφος, χαντάκι

183. φραγμοὺς· φραγμός, ὁ: φράχτης

184. βάτων· βάτος, ὁ: ἀγκαθωτός θάμνος

185. αἱμάσσω (μτχ. ενεστ. του ρ. αἱμάσσω): ματώνοντας

186. κατάκοπος· κατάκοπος, -ον: καταπονημένος

187. κάθιδρος· κάθιδρος, -ον: κατὰἰδρωμένος

188. πνευστιῶν (μτχ. ενεστ. του ρ. πνευστιῶ): λαχανιασμένος

189. ἀναβλέπων (μτχ. ενεστ. του ρ. ἀναβλέπω): κοιτάζοντας ψηλά

190. ἡνοιγόκλειον (ορ. πρτ. του ρ. ἀνοιγόκλειω): ἀνοιγόκλεινα

191. ἡδυπαθῶς: με εὐχαρίστηση

192. θροῦν· θροῦς, ὁ: θρόισμα

τοὺς κλῶνους της, ἔμελλον τρελλὰ τραγούδια... Δρόσος, ἄρωμα καὶ χαρμονή¹⁹³ ἐθώπεον¹⁹⁴ τὴν ψυχὴν μου...

Ἦμην ἀποσταμένος,¹⁹⁵ καὶ δὲν εἶχον κοιμηθῆ καλὰ τὴν νύκτα. Ὁ ὕπνος μου ἔλειπεν. Εἰς τὴν σκιὰν τοῦ πελωρίου δένδρου, ἐν μέσῳ τῶν μηκώνων¹⁹⁶ του τῶν κατακοκκίνων, ὁ Μορφεὺς¹⁹⁷ ἦλθε καὶ μ' ἐβανκάλησε,¹⁹⁸ καὶ μοὶ ἔδειξεν εἰκόνας, ὡς εἰς περίεργον παιδίον.

Μοῦ ἐφάνη ὅτι τὸ δένδρον –ἔσωζον καθ' ὕπνον¹⁹⁹ τὴν ἔννοιαν τοῦ δένδρου—²⁰⁰ μικρὸν κατὰ μικρὸν²⁰¹ μετέβαλλεν ὄψιν, εἶδος²⁰² καὶ μορφήν. Εἰς μίαν στιγμὴν ἡ ρίζα του μοῦ ἐφάνη ὡς δύο ὠραῖα εὔτορνοι²⁰³ κνημαί,²⁰⁴ κολλημένοι ἢ μία ἐπάνω εἰς τὴν ἄλλην, εἶτα κατ' ὀλίγον²⁰⁵ ἐξεκόλλησαν κ' ἐχωρίσθησαν εἰς δύο· ὁ κορμὸς μοῦ ἐφάνη ὅτι διεπλάσσετο²⁰⁶ καὶ ἐμορφοῦτο²⁰⁷ εἰς ὄσφύν,²⁰⁸ εἰς κοιλίαν καὶ στέρνον, μὲ δύο κόλπους²⁰⁹ γλαφυρούς,²¹⁰ προέχοντας²¹¹ οἱ δύο παμμέγιστοι²¹² κλάδοι μοῦ ἐφάνησαν ὡς δύο βραχίονες,²¹³ χεῖρες ὀρεγόμεναι²¹⁴ εἰς τὸ ἄπει-

193. χαρμονή, ἢ: χαρά

194. ἐθώπεον (ορ. πρτ. του ρ. θωπεύω): χάιδεuan

195. ἀποσταμένος (μτχ. πρκ. του ρ. ἀποσταίνω): κουρασμένος

196. μηκώνων· μήκων, ἢ: παπαρούνα

197. Μορφεὺς, ὁ: ο γιος του Ὑπνου, ο θεός των ονείρων

198. ἐβανκάλησε (ορ. αορ. του ρ. βανκαλίζω): αποκοίμισε

199. καθ' ὕπνον: στον ὕπνο μου

200. ἔσωζον ... τὴν ἔννοιαν τοῦ δένδρου: διατηρούσα την ιδέα του δέντρου

201. μικρὸν κατὰ μικρὸν: λίγο λίγο

202. εἶδος, τὸ: σχῆμα

203. εὔτορνοι· εὔτορνος, -ον: καλοσχηματισμένος

204. κνημαί· κνήμη, ἢ: γάμπα, ἐδῶ μεταφορικά, αναφέρεται στον κορμὸ του δέντρου

205. κατ' ὀλίγον: σιγά σιγά

206. διεπλάσσετο (ορ. πρτ. του ρ. διαπλάσσομαι): διαμορφωνόταν

207. ἐμορφοῦτο (ορ. πρτ. του ρ. μορφοῦμαι): ἐπαίρνε μορφή

208. ὄσφύν· ὄσφύς, ἢ: μέση

209. κόλπους· κόλπος, ὁ: στήθος

210. γλαφυρούς· γλαφυρός, -ά, -όν: καλοσχηματισμένος

211. προέχοντας (μτχ. ενεστ. του ρ. προέχω): που προεξείχαν

212. παμμέγιστοι· παμμέγιστος, -η, -ον: τεράστιος

213. βραχίονες· βραχίωv, ὁ: μπράτσο· ἐδῶ, αναφέρεται στα κλαδιά του δέντρου

214. ὀρεγόμεναι (μτχ. ενεστ. του ρ. ὀρέγομαι): που απλώνονταν

ρον, εἶτα κατερχόμεναι συγκαταβατικῶς²¹⁵ πρὸς τὴν γῆν, ἐφ' ἧς²¹⁶ ἐγὼ ἐκείμην²¹⁷ καὶ τὸ βαθύφαιον,²¹⁸ ἀειθαλὲς²¹⁹ φύλλωμα μοῦ ἐφάνη ὡς κόμη πλουσία κόρης, ἀναδεδημένη πρὸς τᾶνω, εἶτα λυομένη,²²⁰ κυματίζουσα, χαλαρομένη πρὸς τὰ κάτω.²²¹

Τὸ πόρισμά²²² μου, τὸ ἐν ὄνειρῳ ἐξαχθέν,²²³ καὶ εἰς λῆρον²²⁴ ἐν εἶδει²²⁵ συλλογισμοῦ διατυπωθέν,²²⁶ ὑπῆρξε τοῦτο· («Ἄ! δὲν εἶνε²²⁷ δένδρον, εἶνε κόρη· καὶ τὰ δένδρα, ὅσα βλέπομεν, εἶνε γυναῖκες!»)

“Ὅταν μετ’ ὀλίγον ἐξύπνησα, ὡς συνέχειαν τοῦ ὄνειρου ἔσχον²²⁸ ἐν νῶ²²⁹ τὴν ἀνάμνησιν τῆς ἱστορίας τοῦ τυφλοῦ, τὸν ὁποῖον ὁ Χριστὸς ἐθεράπευσε, καθὼς εἶχον ἀκούσει τὸν διδάσκαλόν μας εἰς τὴν Ἱερὰν Ἱστορίαν. («Κατ’ ἀρχὰς μὲν εἶδε τοὺς ἀνθρώπους ὡς δένδρα· δεύτερον δὲ τοὺς εἶδε καθαρά...»)

Πλὴν²³⁰ δὲν ἐξύπνησα ἀκόμη, πρὶν ἀκούσω τί ἔλεγε τὸ φάσμα²³¹ ἡ κόρη – ἡ δρυς, εἶχε λάβει φωνὴν καὶ μοὶ ἔλεγεν·

— Εἰπέ²³² νὰ μοῦ φεισθοῦν,²³³ νὰ μὴ μὲ κόψουν... διὰ νὰ μὴ κάμω

215. κατερχόμεναι συγκαταβατικῶς: που κατέβαιναν με τρόπο συγκαταβατικό

216. ἐφ' ἧς: πάνω στην οποία

217. ἐκείμην (ορ. πρτ. του ρ. κεῖμαι): ἦμουν ξαπλωμένος

218. βαθύφαιον· βαθύφαιος, -ον: βαθύχρωμος, σκουρόχρωμος

219. ἀειθαλὲς· ἀειθαλής, -ές: που διατηρεῖ το φύλλωμά του ὅλες τις εποχές

220. λυομένη (μτχ. ενεστ. του ρ. λύομαι): καθὼς λυνόταν

221. ὡς κόμη πλουσία κόρης, ἀναδεδημένη πρὸς τᾶνω, εἶτα λυομένη, κυματίζουσα, χαλαρομένη πρὸς τὰ κάτω: σαν πυκνά μαλλιά που ἦταν δεμένα προς τα πάνω (κότσο) και ὕστερα λύνονταν κι ἐπέφταν κάτω ελεύθερα κάνοντας κυματισμούς (στο φύσημα του ανέμου)

222. πόρισμα, τὸ: συμπέρασμα

223. ἐξαχθέν (μτχ. παθ. αορ. του ρ. ἐξάγομαι): που βγήκε

224. λῆρον· λῆρος, ὄ: ανοησία, παραλήρημα

225. ἐν εἶδει: με τη μορφή

226. διατυπωθέν (μτχ. παθ. αορ. του ρ. διατυπῶ): που διατυπώθηκε

227. εἶνε: εἶναι

228. ἔσχον (ορ. αορ. β' του ρ. ἔχω): εἶχα

229. ἐν νῶ: στο νου

230. πλὴν: ὅμως

231. φάσμα, τὸ: ὄραμα, οπτασία

232. εἰπέ (προστ. αορ. β' του ρ. λέγω): πες

233. νὰ μοῦ φεισθοῦν: νὰ μὴ λυπηθοῦν

ἀκουσίως²³⁴ κακόν. Δὲν εἶμ' ²³⁵ ἐγὼ νύμφη ἀθάνατος· θὰ ζήσω ὅσον αὐτὸ τὸ δένδρον...

Ἐξύπνησα ἔντρομος, κ' ἔφυγον... Ἦτο ἤδη μεσημβρία, καὶ ὁ ἥλιος ἐμεσουράνει...²³⁶ Ἐκαίεν ὑψηλά, ὑπεράνω τῆς κορυφῆς τῆς δρυός, ἥτις ἦτο σκιὰ ἀδιαπέραστος... Ἀπὸ τὸν ἀντικρυνὸν λόφον ἤκουσα φωνὴν νὰ μὲ καλῆ²³⁷ ἐξ ὀνόματος.²³⁸

Ἦτον εἷς μικρὸς βοσκός, μὲ τὴν κάππαν του, μὲ τὴν στραβολέκαν²³⁹ του, καὶ μὲ δέκα αἴγας,²⁴⁰ τὰς ὁποίας ὠδήγει. Μοῦ ἐφώναξεν ὅτι ὁ πατήρ μου μὲ ἀνεζήτει²⁴¹ ἀνήσυχος, καί, νὰ τρέξω, νὰ φθάσω ταχέως ἐκεῖ κάτω...

Δὲν ἐνόησα²⁴² τίποτε ἀπὸ τὸ μαντικὸν ὄνειρον. Ἀργότερα ἐδιδάχθην ἀπὸ ἐγχειρίδιον Μυθολογίας ὅτι ἡ Ἄμαδρυὰς²⁴³ συναποθνήσκει²⁴⁴ μὲ τὴν δρυῖν, ἐν ἧ²⁴⁵ εὐρίσκεται ἐνσαρκωμένη...

Μετὰ πολλὰ ἔτη, ὅταν ξενιτευμένος ἀπὸ μακροῦ²⁴⁶ ἐπέστρεψα εἰς τὸ χωρίον μου, κ' ἐπεσκέφθην τὰ τοπία ἐκεῖνα, τὰ προσκυνητήρια²⁴⁷ τῶν παιδικῶν ἀναμνήσεων, δὲν εὔρον πλέον οὐδὲ τὸν τόπον ἔνθα ἦτο ποτε²⁴⁸ ἡ Δρυῖς ἡ Βασιλική, τὸ πάγκαλον²⁴⁹ καὶ μεγαλοπρεπὲς δένδρον, ἡ νύμφη ἡ ἀνάσσουσα²⁵⁰ τῶν δρυμῶνων.²⁵¹

234. ἀκουσίως: χωρὶς τὴ θέλησή μου

235. εἶμ': εἶμαι

236. ἐμεσουράνει (ορ. πρτ. του ρ. μεσουρανῶ): βρισκόταν στο μέσο του ουρανοῦ

237. νὰ καλῆ (υποτ. ενεστ. του ρ. καλῶ): νὰ φωνάζει

238. ἐξ ὀνόματος: με τὸ ὄνομα

239. στραβολέκαν: στραβολέκα, ἡ: γκλίτσα

240. αἴγας: αἶξ, ἡ: κατσίκα

241. ἀνεζήτει (ορ. πρτ. του ρ. ἀναζητῶ): ἀναζητούσε

242. ἐνόησα (ορ. αορ. του ρ. νοῶ): κατάλαβα

243. Ἄμαδρυὰς, ἡ: νύμφη του δάσους

244. συναποθνήσκει (ορ. ενεστ. του ρ. συναποθνήσκω): πεθαίνει μαζί

245. ἐν ἧ: στὴν ὁποία

246. ἀπὸ μακροῦ: γιὰ μεγάλο χρονικὸ διάστημα

247. προσκυνητήρια: προσκυνητήριον, τὸ: χώρος προσκυνήματος

248. ποτε: κάποτε

249. πάγκαλον: πάγκαλος, -η -ον: πανέμορφος

250. ἀνάσσουσα (μτχ. ενεστ. του ρ. ἀνάσσω): ἡ ὁποία βασιλεύει

251. δρυμῶνων: δρυμῶν, ὁ: δάσος

Μία γραῖα με τὴν ρόκαν²⁵² τῆς, με δύο προβατίνας τὰς ὁποίας ἔβασκεν ἐντὸς ἀγροῦ πλησίον, εὐρίσκετο ἐκεῖ, καθημένη ἔξωθεν²⁵³ τῆς μικρᾶς καλύβης τῆς.

“Ὅταν τὴν ἠρώτησα τί εἶχε γείνη τὸ «Μεγάλο Δέντρο», τὸ ὁποῖον ἦτον ἓνα καιρὸν²⁵⁴ ἐκεῖ, μοι ἀπήντησεν:

— ‘Ὁ σχωρεμένος²⁵⁵ ὁ Βαργένης τὸ ἔκοψε... μὰ κ’ ἐκεῖνος δὲν εἶχε κάμη νισάφι²⁵⁶ με τὸ τσεκοῦρί του· ὄλο θεώρατα δέντρα, τόσα σημαδιακά²⁵⁷ πράμματα... Σὰν τῶκοψε²⁵⁸ κ’ ὕστερα, δὲν εἶδε χαῖρι²⁵⁹ καὶ προκοπή.²⁶⁰ Ἀρρώστησε, καὶ σὲ λίγαις μέραις ’πέθανε... Τὸ Μεγάλο Δέντρο ἦτον στοιχειωμένο.

περ. Παναθήναια, 31 Μαρτίου 1901

252. *ρόκαν*: ρόκα, ἦ: λεπτό ξύλινο ραβδί με τὴν ἀκρὴ διαμορφωμένη ἔτσι ὥστε νὰ στερεώνεται τὸ μαλλί ἢ τὸ βαμβάκι που προορίζεται γιὰ γνέσιμο

253. *ἔξωθεν*: ἔξω ἀπὸ

254. *ἓνα καιρὸν*: κάποτε

255. *σχωρεμένος*, ὁ: ὁ πεθαμένος

256. *νισάφι*, τὸ: χάρη, ἔλεος, εὐσπλαχνία· δὲν εἶχε κάμη νισάφι: δὲν εἶχε λυπηθεῖ

257. *σημαδιακά*: σημαδιακός, -ή, -όν: σπάνιος, ξεχωριστός

258. *τῶκοψε*: τὸ ἔκοψε

259. *χαῖρι*, τὸ: προκοπή

260. *δὲν εἶδε χαῖρι καὶ προκοπή*: δὲν πρόκοψε (υπήρχε ἡ ἀντίληψη ὅτι τὰ δέντρα κατοικούνταν ἀπὸ νεράιδες οἱ ὁποῖες ζούσαν, γιὰ ὅσο διάστημα υπήρχε τὸ δέντρο, καὶ συνήθως ἐκδικούνταν ὅποιον τὸ ἔκοβε)